

Սկզբը էջ 1
 Հավանաբար հենց Հայաստանում արտադրող կարանելե կոնֆեսների վրա ընդհանրապես որևէ մակնուս չկա: Դրանց՝ աս հաճախ անուս փաթեթավորումները հուսում են արտադրության տեղի ու դայանմաների կասկածելի արժանիների մասին: Գուցե ինչ-որ նկուղում կամ գաճաճում են դասրասվում դրան:

դուրյուն է համարվում: Փոխարենը նաեւ այս ճանադարհով Եստույններ արտադրողները գովազդների վրա մեծ գումարներ են ծախսում: Հասկադես կաթնամթեր ու թխվածեղեն արտադրողների Երջանում նկատելի է փաստը: Եվ իրենի, անկեղծորեն ասած, այնքան էլ մեղավոր չեն: Պետությունն այս առթիվ գործնական խիստ դասանց:

լի երակ:
 Ինչ վերաբերում է դասողանման դայանմաների խախտումով արդանախեստակներին, ադա կարելի է ասել, որ օգոսոսյան Եոգերի ժամանակ այդ ցանկում են հայտնվում գրեթե բոլոր մթերասեսակները: Թխվածեղենները, Եոկոլադներն ու վաֆլիները, կարագն ու մարգարինը, խեցգեճի տոսիկները գանգ:

Պարենամթերի Եուկայում կեղծ արդանախեստակներն ավելի Եաս են, Բան իսկականները

Վերջին Երջանում նկատելի է դարձել մի գործընթաց Ես. կեղծարարների ծեղրը հասել է նաեւ այսուդես ասած էլիսար խանութներում վաճառողի ներկայացվող սննդամթերին: Ընդամենը վերջերս երեւանյան մի վաճառակեսում հայտնաբերվել է նաեւ ֆիննական Viola հալած դանդի կեղծված սարբերակը, որի մի տուփը 600 դրամ արժի: Փաստորեն, մարդը եթե նույնիսկ իրեն ինչ-որ բանից գրկելով համարձակվում է վստահելի մթեր գնել, դարձյալ հայտնվում է խաբված վիճակում:

մեր չի առաջադրում: Վերջնահալածում բոլոր խախտումների դրդադասճանն ու հենրը անվստահության սերիֆիկացի բացակայության հանդուրժումն է: Եթե սդառողը ցանկություն ունենա ստուգելու գնվող արդանախեստակը, ադա միայն անվստահության սերիֆիկացի առկայությունը կարող է մասանցությունից ազատել նրան: Սդառողների Եստերի դասողանության միության նախագահ Արգար Եոլոյանի կարծիքով, անվստահության սերիֆիկացիների գանգվածային կասեցման դասճանը սսվերային սնեստության մեծ ծավալների առկայությունն է:

վածաբար վաճառվում են ոլոյուս 4-ից մինուս 18-ի փոխարեն 35-40 ասիճան Եոգին: Պարզ է, որ աննաբարձրորակ մթերասեսակն անգամ արագ կորցնելու է որակը: Ցավով, հասարակական կազմակերպությունները բացառադես դիսարկումների իրավունք ունեն: Հեսագոսությունների հրատարակումը մամուլով ու հեռուստասեստությամբ, երբեմ ծանրակեղո արդունների չի հանգում: Պետական կառավարման մարմիններից այդ ադառնների բոնագրավման դասանց ներկայացնել օրենրը նրանց չի լիագորում: Անհասկանալի սրամաբանությամբ վստանգավոր մթերների ոչնչացման ու բոնագրավման որեւէ ցուցում ու կարգ չի սահանվել նաեւ Առեսրի եւ սնեստական գարգացման նախարարության որակի դեսակն սեսույան համար: Փաստացի, Հայաստանում վերահսկողություն իրականացվում է միայն թղթի վրա: Եվ օրենսդրական լրացումներն այս ուղղությամբ վաղուց անհրաճեսություն են:

Առավել խայտառակ վիճակով են ներկայանում խսացրած կաթերը: Մեծ մասի վրա աննեւիճ նեված չէ ոչ արտադրության վայրը, ոչ արտադրողը, ոչ որեւէ ժամկես, կամ մակնեւան այլ բաղադրամաս: Որակական հասկանիճների մասին դժվար է լավասեստական ենթադրություններ անել:

Ընդհանրադես ոչ միայն ներկված, այլեւ տեղական արտադրության մեջ մթերի վրա ժամկեսների նեուը Երջանցվում կամ ավելոր:

Մեծ մասի վրա աննեւիճ նեված չէ ոչ արտադրության վայրը, ոչ արտադրողը, ոչ որեւէ ժամկես, կամ մակնեւան այլ բաղադրամաս: Որակական հասկանիճների մասին դժվար է լավասեստական ենթադրություններ անել:

Հոկեսների 1-ից սոցիալական մի Եարբ նդասներ բարձրացվելու են

ՀՀ կառավարությունը երկ ընդունեց բնակչության սոցիալական վիճակի բարելավմանը նդասող մի Եարբ որոուներ, որոն ուժի մեջ կնսնեն 2003 թ. հոկեսների 1-ից:
 Ինչդես տեղեկացրեց ՀՀ սոցիալական դասողագրության դեսական հիմնադրամի նախագահ Ֆրունզե Մուլեոյանը, անախասունակության նդասների վճարումը նախկինում գործող կարգով սահանված էր միջին վասակի չափով՝ օրական 1600 դրամ: Այսօր այդ սահանակալակումը հանվել է եւ մինչեւ 100 հազար դրամ ախասավարձ սացող Բաղաբացիներն անախասունակության դեղումն սսանալու են 100 տուս նդաս, ասել է թե՛ կրկնակի ավելանում է վճարումը: Հաջորդ փոփոխությունը վերաբերում է թաղման նդասներին: Այն Բաղաբացիները, ովեր մինչեւ կենսաթոակային տարիի հասնելը մահանում են, նրանց համար նախկինում թաղման նդասը սահանված էր 3000 դրամ, իսկ հոկեսների 1-ից այդ գումարը կդասնա 25.000 դրամ: Փոփոխություն է մսցվել նաեւ երեխաների ծննդյան

միանվագ նդասում: Գործող 5900 դրամի փոխարեն որոուեց այդ չափը սահանել 35.000 դրամ: Գործող կարգի համաճայն, թոակատուի մահվան դեղումն միանվագ նդաս էր վճարվում՝ 45.000 դրամ, որն էլ հոկեսների 1-ից կբարձրացվի մինչեւ 75.000 դրամ: Հաջորդ փոփոխությունը կենսաթոակների ավելացմանն է վերաբերում: Եթե նախկինում տարեկան մեկ ախասաննային տարվա սսաժի հավելման չափը սահանված էր 100 դրամ, հոկեսների 1-ից կդասնա 120 դրամ, որը կբերի կենսաթոակների միջինում 600-700 դրամ աճ: Այս բոլոր փոփոխությունների փաթեթի ֆինասական արժեքը չորրորդ ետամսյակում հիմնադրամի համար կկազմի մոտավոր հասկարկով 1 մլրդ 400 մլն դրամ, համադասասխանաբար 2004 թ. բոլուջեում ծախսը կավելանա 5 մլրդ 200 մլն դրամով: Սիա այսդիսի փոփոխություններ մսցնելու որոուը կայացվեց երկ կառավարության հերական նիսում:

ՇԻՐԱԿ

Մեսյանիկ դասողանության ախասողները կդիմեն գործադուլի

Եթե կառավարությունը չբարչրացնի Հնչին աշխասավարչերը

ՀՀ սեսյանիկ դասողանության ազգային ծառայություն գործակալության հոլոսիսային բաժանումը (կենտրոնը Գյումրի) ունի 192 ախասողներ, որոն երկրաբաժադասողան ոլորտի ախասաններ են կասարում Հիրակի, Լոոու եւ Տավուի մարզերում, այդ թվում՝ Եուրջոյա դիսարկումներ 43 զիսական կայաններում: Ախասակիցների մեծ մասն ունի բարձրագույն կրություն, իսկ նրանցից 12-ը զիսություն թեկնածուներն ու ողկտներ են: Ներկայումս բաժանումնի ախասակիցների ամսական միջին ախասավարձը կազմում է 10 հազար դրամ: Եթե հալակի առնեն այն հանգամանը, որ 6 տարի է, ինչ նրանց ախասավարձերը չեն բարձրացել, այլ հակառակը, դրամի տարեկան սղածի դասճանով դրամ վասացի նվազել են 25-30 տուսի չափով, դասկերն իրոք ավելի տուր կներկայանա: Ինչդես բաժանումնի ախասողներն են նեում, այդ ախասավարձի գրեթե կեսը կազմում են ախասանի մեկնելու ու վերադառնալու տրանսպորտային ծախսերը: Դեո անցած ամսվա սկզբներին կոնկրետ նամակով դիմելով հանրադեսության վարչադեսին, արտակարգ իրավիճակների վարչության եւ ՍՊԱԾ հանրադեսական գործակալության դեկավարներին, բաժանումնի երկրաբաժանները գոուացրել էին, որ նման ախասավարձով ախասել այլեւս հնարավոր չէ: Ցածր ախասավարձերի դասճանով սկսվել է կարերի արտադրություն, իսկ նոր, երիտասարդ կարերով համալրում չկա: «Կառավարության կողմից կասարվող ախասավարձերի բարձրացումները, ասվում էր նամակում, Երջանցել են մեզ, եւ սսացվում է, որ հանրադեսու-

րյան համար Եաս կարելու այս ոլորտը անսեսված է եւ մեզ հիճում են երկրաբաժից երկրաբաժից»:
 Այս ամենը էր անգամ նույն ծառայության կենտրոնական (մայրաքաղաքային) բաժանումնի ախասողների համեմատությամբ մոտավորադես երկու անգամ դասակարճարությունը խիստ դժգոհություն է առաջացրել հանրային ախասողների Երջանում: Մեսյանիկ դասողանության ոլորտի ախասանի դասճան մակարդակի դասելու եւ իրենց ընտանիների գոյատեսման ադառնվման համար նրանք դասանցում են ախասավարձերի առնվազն կրկնակի բարձրացում: Իսկ Բանի որ առայժ կառավարությունը չի արճանգում խնդրին, բաժանումնի հանրային որոու է դիմել իրենց համար Ես ոչ ցանկալի, բայց հարկադրված Բայի գործադուլի: Մեսողվել է գործադուլային կոմիտե: Երեկ հրավիրելով լրասվաճիցների ներկայացուցիչներին, գործադուլային կոմիտե անդամները նեցեցին, թե իրենց զիսեն, որ ընթացիկ սեսյանիկ վստահի հեսեւելը դադարեցնելը հղի է ամեն տեսակ անակնկալներով, եւ բաժանումնի ընդգրկման տարածումն մասնավորադես համատեղ գործող 4 ամերիկյան, 2 գերմանական, 5 Եվրոյադական եւ 2 ճադոնական կայանների ախասանները դադարեցնելը անցանկալի հեսեւաններ կունենա հանրադեսության համար: Բայց խնդրի եւ ընդհանրադես ոլորտի վրա ուադրություն հրավիրելու այլ ճանադարի իրեն չեն տեսում:
 Եթե ՉԱՄ-ների անդադարճն էլ չօգնի, ադա գործադուլը կարող է սկսվել սեսյանների 15-ին:

Գ. Մ.

Խ/Խ	Արդանի անվանումը	Մտնողի անունը	Փաթեթավորումը		Արտադրող ծեղարկությունը	Ճազման երկիրը	Նեումներ
			Տեսակը	Բազը			
1	Շոկոլադե սալիկ «Блаженство»	հաս	թղթյա փաթ.	21 գ	«Россия»	նեված չէ	համի տարբերուր.
2	Խսացրած կար	հաս	ալոմիլինե տուփ	250 գ	նեված չէ	նեված չէ	համի տարբերուր.
3	Կարամելե կոնֆես	հաս	դղիլիթ.	10 գ	նեված չէ	նեված չէ	չիամադաս. տեղ
4	Գունավոր կարամելե կոնֆ.	հաս	դղիլիթ. տուփ	200 գ	նեված չէ	նեված չէ	
5	Ծխախոտ «L&M»	հաս	թղթյա տուփ	20 հաս	նեված չէ	Վրաստան	չիամադաստխանող տեղ
6	Շոկոլադ «Екатерина I»	հաս	թղթյա փաթ.	100 գ	ՕԱՕ Կ.Օ. (Сладко)	Ոուսաստան	համի տարբերուր.
7	Ծխախոտ «Bond»	հաս	թղթյա տուփ	20 հաս	նեված չէ	նեված չէ	
8	Շոկոլադե գոգիկներ	հաս	դղիլիթ. տուփ	100 գ	նեված չէ	նեված չէ	չիամադաս. տեղ

«PANARMENIAN EXPO-2003»-ը կբացվի սեպտեմբերի 22-ին

Մեր թերթի ընթերցողներին արդեն տեղեկացրել են, որ ՀՀ վարչադես Անդրանիկ Մարգարյանի մայիսի 2-ի թիվ 201 ա որոուան համաճայն, 2003 թ. սեպտեմբերի 22-24-ը կկայանա Հայաստան-սիյուոք սնեստական առաջին գործարար համաճողովը: Կառավարության անդամներից կազմված միջգերասեստական հանճնաճողովի որոուամբ, համաճողովի Երջանակներում սիյուոքի եւ տեղական արտադրողների համար կազմակերպվելու է առաջին համախայկական առեստարդունաբերական ցուցահանդեսը՝ «PANARMENIAN EXPO-2003» անվանումով, որը կազմակերպելու է առեստարդունաբերական դալաջը:
 Երեկ լրագրողների հես հանդիման ժամանակ դալաջի փոխնախագահ Անդրանիկ Ալեքսանյանը, գործադիր տեղեկ Սամվել Հովակիմյանը, գլխավոր խորհրդական Արա Վարդանյանը եւ վարչության դես

Աննա Հակոբյանը տեղեկացրին, որ մեզանում առաջին անգամ Կարեն Դեմիրճյանի անվան կենտրոնում կայանալի ցուցահանդեսի ընթացում կգործի on-line ռեժիմով ինտերնեսային կադը: Բոլոր տարավարները հնարավորություններ կունենան 1-5 րոդի ընթացում իրենց արտադրանրը ներկայացնելու, գործընկերներ գնելու: Պալաջը եւ «Արմինկո» ընկերությունը գուգահես 100 մեգաբիթանց կադը են ստեղծում համալիրի ներում, որը հնարավորություն կսա ինտերնես ցանցում բարձր որակով ու մեծ արագությամբ ամբողջ ցուցահանդեսի ընթացը լուսաբանել ու ներկայացնել: Այժմ ընթանում են բանակցություններ ԱՄՆ-ի հես ուղիղ կադ ադառնվելու Եուրջ: Հեսագայում այդ սարավորումները կննան համալիրում մեսադես օգսագործելու նդասակով: Առ այսօր ցուցահանդեսին մասնակցելու ցանկություն են

հայտնել ավելի Բան 100 առեստարդունաբերական կազմակերպություններ, որոնք թվում են «Նաիրի», ԲԲԸ-ն, «Աեսարակ կար», ՓԲԸ-ն, «Բիզոն», ՄՊԸ-ն, «Մարս» ՓԲԸ-ն, «Մաուր երկաթի գործարան», ԲԲԸ-ն, «Հովնանյան ինտերնեյլ», ՄՊԸ-ն, «Չերմուկ գուոդ», ՓԲԸ-ն, ՀՀ արդունաբերողների եւ գործարարների միությունը, «Շենկոնցեոն» ՓԲԸ-ն, «Չեոնարկություններին աջակցում» հիմնադրամը, «Սասիս», ՄՊԸ-ն եւ այլն: Հայտերն ընդունվում են մինչեւ սեպտեմբերի 15-ը: Ցուցահանդեսին մասնակցած կազմակերպությունների մասին կիրասարակվի համառոտ գրույլ: Ցուցահանդեսին հրավիրված են նաեւ 2000 օտարերկրացի հայ գործարարներ:
 Ցուցահանդեսի նդասակն է համախմբել գործարարներին եւ կնեկ փոխախալվես դայանազեր:

ՄԱՐԻՆԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Արցախում բարձրանում է ուսուցիչների ախասավարձը

2004 թ. հունվարից Արցախում զգալիորեն կբարելավվի ուսուցիչների սոցիալական վիճակը: Օգոսոսյան խորհրդակցության ժամանակ այս մասին ելույթ ունենալով, ԼՂՀ կրթության, մակույթի եւ սդորտի նախարար Արմեն Մարգարյանը միաժամանակ տեղեկացրել է, որ հունվարի 1-ից ուսուցիչների դույլաչափը 18 ժամից կիսացվի 20-ի: Չուգահեստաբար կավելանա նրանց ախասավարձը: Ըստ նախարարի, ներկայումս գործող 18000 դրամի փոխարեն 1 դույլաչափը կկազմի 30000 դրամ: Ախասավարձի բարձրացումը կբարունակվի նաեւ այդուհեսե եւ արդեն երեք տարի հես կհասնի 55 հազար դրամի:
 Միեւնույն ժամանակ, դորոցների լավարկման ծազրով, հանրակրթական կրթոսխները ասիճանաբար

դես է ծերագասվեն անորակ մասնագեսերից, որը սակայն չի նեանակում, թե դորոցներում այս կերպ տեղի կունենա ուսուցիչների գործադրություն: Լավարկումը կիրակնացվի ասիճանաբար, այնդես որ ոլորտում տակն ցնցումներ չեն արճանագրվի:
 Հնարավոր է, որ ոչ հեոու ադադայում աակալեսները սկեսն կրել դորոցական համագեսներ: Խնդիրը, սվյալ դեղում, համագեսի արտադրության արտադրամասի բացալարությունն է, որը նախասեսվում է առաջիկայում բացել Արցախում:
 Հուսամ, որ այս բոլոր միջոցառումները ոչ միայն կբարելավեն ուսուցիչների սոցիալական վիճակը, այլեւ կբարձրացնեն ուսման որակը:
 ԱՄՐ ԳԱՐԲԵԼՅԱՆ
 Սեվակասակես

Ազգային

«Միայն երբ դաստիարակվում է ոչ թե օրենքը, այլ դաստիարակվում է Ֆրանսուա Ուլբեկ»

Առաջին բազմախոսող հայկական հանրագիտարանը («Հայկական սովետական հանրագիտարան») հրատարակվել է 1974-1987 թվականներին: Այն բաղկացած է 12 հիմնական և մեկ լրացուցիչ հատկորդի: Գիտության բոլոր բնագավառներն ընդգրկող համընդհանուր (ուճիվեռայլ) բնույթի հանրագիտարան է: Չուս հայկական թեմատիկական կազմում է այդ հրատարակության բրոնդ մասը 38.767 հոդված, 15.263 գուճավոր և սուստիսակ տասկերազարդում, 858 ֆաթեզվեր, գծազեր, հասակազծեր: Հասոնեերից յուրախանյուրի տղախանակը 100 հազար օրինակ է: Բերված թվերը, ընդգծեմ, վերաբերում են միայն հայկական թեմատիկային: Սակայն ինչոյիսի մեակուրային և դասմական արծեմ էլ ունենա Հայկական սովետական համընդհանուր հանրագիտարանը, ոյիսի խոսոսովանել, որ արդեն այսօր չի կարող բավարարել մեզ ոչ գաղափարախոսական, ոչ աեխարհայաջային և ոչ էլ հայեցակարգային առումներով: Եվ կանը ինն և հուուու, որ հասունացել է Հայկական մեծ հանրագիտարանի երկրորդ հրատարակության նախադասուսական աեխասանները սկելու ժամանակը: Այնոյես ոչ Հայկական հանրագիտարանի գլխավոր խմբագրության առջե այսօր կանգնած են նոր խնդիրներ. խնդիրներ, որոնք ոյիսի լուծվեմ անհեսադեկորեն և, ինչոյես աասու և, ազովին:

Եվ հանկարծ հենց հիմա, երբ թվում է, թե դեռությունը և հասարակությունը ոյիսի առանձնահատուկ մասսախանասվության զգացումով օրգվեին դեմի եզակի հրատարակությունը հրատարակական գործի սրբության սրբորը, դարգվում է ոչ Հայկական հանրագիտարանի օրենքը դարգադեմ վաճառել են. վաճառել են, ինչոյես կվաճառել են օրենքը և, աեմ, մի գեղյգ սաղոգ:

Մի՞թե, իսկադեմ, «աեխարհում ամեն ինչ վաճառվում և զնվում է»: Մի՞թե ճեմարիս է այդ զինիկ ձեակերոյում բանաձեմը: Չէ՛ ոչ միայն առաջին հայացից կարող է թվալ, թե ընդամենը վաճառվել է թունամյան 17 հասցեում զսնվող ինչ ոչ օրենք: Վերջին հաեվով, Մասեմադարան էլ փոսային հասցե ունի, ինչոյես և Լուվրը Փարիզում կամ Կրեմլը Մոսկվայում: Դեմ հասկանալի կլինեմ, եթե խոսը զնար այն ասիճան ֆայխաված օրենի մասին, ոչի փրկությունը միայն կադիսալ վերակառուցում է և, ոյեսությունը, զհասկեղելով հասասության ոչոյես ազգային արծեմի, արակարգ կարեւորությունը, առաջնորդվելով ազգային հոյարություն զգացումով ոռեեր կառուցել հեռանկարա

յին առումով հայագիտական կենտրոնի նեանակությանը առավել համադասասխանող մեկ ուրիշ օրենքը: Սակայն... Երեւանի դասմական կենտրոնում վաճառվել և զնվել է մի համեղ դասա, որ մեր ժողովրդի համար արդեն ոչ միայն մեակուրային, այլ և դասմական արծեմ է: Բավական է աեմ, որ խնդրո առարկա օրենում երկար սարիճեր միսեր է գումարել Հայկական հանրագիտարանի զիսախմբագրական խորհրդի նախագահ, ակադեմիկոս Վիկտոր Համբարձումյանը, որ 13 հասոանոց հանրագիտական հրատարակության դասուսանը մասնակցել է ավելի քան 7250 հեղինակ հայրենական զիտության առավել նեանակող գործիչներ: Հարկ է հիեցեմ, որ այդ օրենում են սեղծվել նաեմ ֆառահասո «Ինչ է. ով է» մանկական հանրագիտարանը, իր սեակի մեջ եզակի «Ոսկեխոյիկ» եռահասո

ման սարակելի դայամներում: Ճակասադի բերումով և դարձա «Արգայան դասերազմ 1988-1994» հանրագիտական հասոնի հրատարակության նախաձեռնող ու կազմակերպիչը և սեմում են, թե ինչոյես է իմ այլի առաջ կասարվում իսկական բարբառություն: Շուրջ 350 հեղինակ (խոսը խոսո մասնագեների մասին է) երրորդ սարին է ինչ նախադասուսակ են այդ հանրագիտարանը, որում զեեղվելու են զիսականոնն մեակված հողվածներ ճակասամարեերի, ռազմական ընդհարումների, ընդհասակազորումներության, կամավորական ջոկանների, զոռասեակների և սղառազիմության վերաբերյալ: Հրադարակվելու են զոռավարների և զոռադեների, Հայասանի և Արգայի հերոսների, ազգային-ազասագրական դայարի նեանակող ակիվիսների համառոտ կենսագրակները: Առաջին անգամ, մանակրկիս ու

կոլեկիվը: Աեղծված իրավիճակում դարգադեմ անիմաս է մսաձել և երազել Հայկական մեծ հանրագիտարանի վերահրատարակության (ավելի սույգ՝ նոր հրատարակության) մասին: Ըստ ամենայնի մեմ դեմ միչել վերջ չեն զիսակցել կասարվածը և հասկադեմ այն, թե ինչ կկասարվի մեզ հեմ Հայկական հանրագիտարանի լուծարման (սա հենց այն բառն է) հեեանմով: Երեւանցիները անցնելով թունամյան փողոցի թ 17 օրենի մոսով, դեմ չեն զզում կասարվածի ողջ դրամադեմը: Արդեն փոխվել է ցուցանակը: «Հայկական հանրագիտարան» հզոր և հոյար բառակադակցությունը փոխարինվել է հայի խողության համար խորթ «Ինեկոբանկ» բառով: Իհարկե, ոչ ոք դեմ չէ, որ Երեւանում հայսնվեն նորանր բաներ: Ես համաձայն չեմ Հայկական ռադիոյի այն կասակին, ըստ ուրի մասսախանելով «Քանի՞ բան է

նրա կարծիքով, ոչ միայն հազարավոր բաների, այլ և հազարավոր դիվիզիաների արծեմ ունի: Կանխազգալով աղեքը, հայկական զիտության, զրականության, արվեստի, կրթության երեսուներկու ներկայացուցիչներ բաց նամակով դիմեցին հանրագիտարանի նախագահին (սեմ «Ազգ», 29 հուլիս 2003 թ.) առաջարկելով կրկին անդարդառնալ Հայկական հանրագիտարանի հարցին և չեղյալ հայսարել նրա օրենի, այսոյես կզված, վաճառը: Անսեեմ այն հանգամանքը, որ խախտված է բուն օրենքը, ուր համաձայն սեփականաեռոհման առաջնային իրավունքը դասկանում է կոլեկիվին: Տվյալ դեմում ոչ ոք նույնիսկ չի հարցել հեղինակավոր հասասության աեխասակցներին: Կրկնեմ և եեեեմ զլխավորը Հայկական հանրագիտարանը նույնոյիսի ազգային սեփականություն է և ազգային հոյարություն, ինչոյիսին է Մասեմադարանը: Այն ոչ մի դարգադեմ չի կարելի դարձնել առ ու վաճառի առարկա: Եվ մեմ իզոր են որոյես լրացուցիչ փասարկ օեեսարում այն իրողությունը, թե ճարտարադեմական հուուուարմանի արծեմ ունեցող օրենքը ձեմ են բերել ընդամենը 250 հազար դուլարով: Կարծեմ, եթե վաճառվել մեկ միլիոնով, մեր հողները կթեթեւասային: Վերջին հաեվով, եթե այդչափ կարեւոր է «Ինեկոբանկը» Հայասանի համար, թող նրան վաճառեն կառավարական օրենի այն մասը, որեղ սեղավորված է Պեական զույի կառավարման վարչությունը: Համոզված եմ, որ այդ դեմում հասաս չէր սուծի մեր ազգային մեակուրայը, իսկ զուցե նաեմ մեծադեմ օաիեր:

Հարցը դրված է բոլորովին այլ կերո: Թվում է, մեր կառավարությունը կունենա այնքան իմաստություն և արիություն, որոյես մի կողմ նեեղով հավակնոսությունը չեղյալ հայսարարի 2003 թվականի հունվարի 9-ի իր որոուումը: Անկասկած, դրանով նա միանեանակորեն կբարձրացնի իր հեղինակությունը, իսկ բուն միջադեմը դաս կդառնա բոլոր նրանց հիմնովին վերանայելու սեփականաեռոհման օրենքը: Օրենքը ոչ միայն ոյիսի դասմի օրինախախտումը, այլ և դարգադեմի իեխանությանը ուղղել սեփական սխալները: Այն, ինչ կասարվեց Հայկական հանրագիտարանի հեեմ, մի իմասունի խոսքով աասծ, ոչ թե հանցագործություն է, այլ ավելի վասթար մի բան քյուրիմացություն, որը երբեմ չի ների դասությունը:

Կրեւանում երկու

Սրբադոնություն

ՉՈՐԻ ԲՈՒՆՅՈՒՆ

մանկական հանրագիտարանը, ֆառահասո հայագիտական Համառոտ հայկական հանրագիտարանը: Ըստ երեւոյթին, Հայկական հանրագիտարանի վաճառողներն ու զնորդները առ ու վաճառ կասարելիս մսածել են, թե հանրագիտարանը կարող էր գործել բացառադեմ խորհրդային իեխանության օրոն: Չէ՛ ոչ հայսնի է հանրագիտարանն իննին թանկ հաճույք է: Անեղյակների համար աեմ, որ անկախ Հայասանում են հրատարակվել Հայկական համառոտ հանրագիտարանի չուր հասոներից երեմ, «Հայկական հարց» այդ խնդրի նվիրական առաջին հանրագիտարանային ձեռնարկը հայերեն և ռուսերեն, մանկական «Ամենիս» հանրագիտարանը ռուսերեն: Արդեն XXI դարում լույս են սեել «Հայ եկեղեցի. նվիրադեմական արոներ, թեմեր» ձեռնարկը, սսվարածավալ «Քրիսոսոյա Հայասան 1700» հանրագիտարանը, ինչոյես նաեմ «Սփյուռնահայ կազմակերպություններ» սեղեկասուն: Այժմ, երբ Հայկական հանրագիտարանին զրկել են իր օրենից, զրկել են նույնիսկ իր սեփական մեծարծեմ զրադարանից օզգվելու հնարավորությունից (զրադարանը ժամանակավորադեմ դասարվել է նկուղում), այսեղ հրատարակման է դասուսակում «Հայ սփյուռն» իր սեակի մեջ առաջին հանգամանակից հանրագիտարանը: Ավարին են մոսեմում «Արգայան դասերազմ 1988-1994» հանրագիտարանի դասուսակում աեխասանները: Այդ յուրօրինակ աեխասանը կասարվում է ամբողջ օրենի արդեն սկսված կադիսալ նորոգ

ություններինց հեեո, հրադարակվելու է հերոսի մաիով ընկածների լիակասոց ցուցակը: Նույնոյես առաջին անգամ զիսականոնն կներկայացվի Արգայան դասերազմի ձակալում դասկերը օարային ֆաթեզներով, համադասասխան փասաթթթերով, դասկերազարդման նյուրով հանդերձ: Եվ ահա, իր սեակի մեջ, եզակի այդ աեխասանը իրականացնում է անզուգական մի կոլեկիվ, որը, անկասկած, Հայասանի համաժողովրդական և համադեմական սեփականությունն է, սակայն սիդված է գործել սարակիլի դայամներում:

Ամեն անգամ, մսնելով Հայկական հանրագիտարանի օրենքը, ևս ամոթից կախում են զուլիս ճեմարիս անձնակներից բաղկացած այդ կոլեկիվի առջե, որը, Ա.Պ. Չեխովի խոսքով, մեզ անհրաձեե է արեզակի նման: Չէ՛ ոչ հարկավոր է եղել արհեսավաձ «հանրագիտակների» մի ֆանի սերունդ, որոյես կազմավորվեր ներգաեակ համագործելության հասած կոլեկիվ: Եվ ահա այսօր, հանրագիտարանի օրենի վաճառի վերաբերյալ կառավարական ոռոմամբ, այդ բարձրակարգ կոլեկիվին սեւով սոյիսակի վրա առաջարկվում է ձվաբել խղձուկ 600 ֆմ սարածում (2450 ֆմ ընդհանուր մակերեսից), ոռոյես իր երեմ սարի հեեո էլ (արդեն մնացել է 2,5 սարուց դակաս ժամանակ) իր «փասափուսեն» հավաքի են ընդմիջե հեռանա սասունայակերով զբաղեցրած օրենից: Դա նեանակում է, որ մեմ կկորցնեմ վաթսուն հանրագիտական գործի զիսակների նեղ ոյուրիսիոնայակերի, և կփուղվի բազմահազարանոց հեղինակային

հարկավոր Հայասանին» հարցին, ինչում է համադասուսից դասասխանը: «Մեկ բանը Հայասանի համար, ինչոյես դա խորհրդային ժամանակներում էր, օաթ ինչ է, իսկ երկու բանը անկախության դայամներում օաթ-օաթ է»: Կարծում են, հարկավոր է այնքան, ինչքան հարկավոր է: Ըստ երեւոյթին, կա ինչ ոչ ոչ դասակահամար թիվ: Համեմայն դեմոյ, բաների ֆանակը իննամոյեսակ չոյիսի լինի, ինչոյես Բեյրութում էր միչել 1973 թվականը, այսինքն միչել ֆայխիչ և ավերիչ դասերազմը ինչոյես արախիմ, այնոյես էլ ներին թեմամու դեմ: Պասերազմի ամենաթեծ ոյիսին կիրառումն, «Չարթոն» թերթի խմբագրասանը, Ռանկավար Ազասական կուսակցության առաջնորդներից մեկը զերսամ Ահարոյանը դասմեց ինձ. «Երբ ամեն սեակի բաների թիվը Բեյրութում անցավ յոթանասուկի սահմանագիծը, դարգ դարձավ, որ աղեքը անխոսափելի է: Քանի որ նման դեմերում ֆադաբեակների մի մասը վերածվում է սղառողների, իսկ մյուսը սղասարկում է մրանց: Վաղ թե ուե նման հարաբերությունները ձուում են հակասություններ, որոնք հանգեցնում են բախումներին»: Սա օաթ լուրջ խոսակցություն է, սակայն այլ դեմի համար: Եվ ես հազով թե սույն հրադարակման մեջ հիեեի զերսամ Ահարոյանի ասածը, եթե չլինեմ մի եական հանգամանք: զերսամ Ահարոյանը, վերը նեվածից բացի, լինելով նաեմ հրադարակագիր և, ընդհանրադեմ, բարձրակիր անմեակությունը, չափազանց հոյարս էր, որ Հայասանում սկսվել է Հայկական հանրագիտարանի հրատարակությունը, որը,

Հավասարիմ հայ եկեղեցու դավանանքին

Հայասանում եկեղեցասիրաց եղբայրակցություն է գործում, որը Հայ առաքելական եկեղեցու ծիրում է արմասացել և հավասարիմ է նրա դավանանքին: Օրերս լրացավ այս հոգեւոր կազմակերպության 123-ամյակը, որին ներկա էին և եղբայրակցության հասցեին խրախուսանի խոսքեր ասացին Շահե արք. Աճեմյանը և Արարայան հայրադեմական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Նավասարդ եղբ. Կոյանը: Մասնակորադեմ, Աճեմյան սրբազան ասաց, որ եղբայրակցությունը հոգեբարազաս է իրեն, որովհեեմ նրա անդամների մեջ կան հավասար և իրիսոնեակայն լույս է սեանում, ուն իրենց ուղղորդում է կյանում: Նա ասաց, որ աղոթում է, որոյես եղբայրակցության հեեանորդները Եւրոանակեն իրենց առաելությունը և ժամանակի ընթացում համարվեն նրանց արքերը ու ժողովրդի ընեեյացնեն Ավեսարանին: Սրբազանը մաղթեց, որ եղբայրակցության անդամներն արդոթեն Ասծին և ազնիվ իրիսոնային հարի կյանք վարեն:

Միջոցառման վերջում ֆիլմ ցուցադրվեց, որեղ Սայր արքայի վերջին երեկ կարողիկոսները՝ Վազգեն Ա-ն, Գարեգին Ա-ն և Գարեգին Բ-ն, յուրաքանչյուրն իր գահակալության օրոն իրենց օրհնությունն էին ասելու այս հոգեւոր կազմակերպությանը: Եղբայրակցությունը հիմնադրվել է 1880 թվականին, Արեւմտյան Հայասանում ու Պոլսում: Մեծ եղեռնից հեեո սարածվել է աեխարիով մեկ: Այս արժումը Հայասան րեեեցին հայրենադարձները 1946-47 թթ.: 1975 թ-ին եղբայրակցություն մուսլ գործեցին սեղացիները: Դարաբաղյան արժաման ժամանակ այն ընդարձակվեց և սարածվեց Հայասանով մեկ: Հայասանի եղբայրասիրաց եղբայրակցության ակազն է մասնագիտությանը ֆիզիկոս Համեթ Զախարյանը, ուն այժմ հրատարակական և լուսավորչական գործունեությամբ է զբաղվում: «Տարիների ընթացում ներեւյված անասակած մսածողությունը դեռեւս իեխում է ժողովրդի մեջ: Եղբայրակցության հիմնական նոյասակը ժողովրդին մայր եկեղեցի վերա

դարձնել է», աասում է նա: Եղբայրակցությունն իր արքերն է ընդգրկում սարբեր խավերի մարդկանց և սովորեցնում եկեղեցու դավանանքը, վարդադեմությունը, իմասունում եկեղեցական օեւերի իմասեղ, ֆարզում դարգ ավեսարան, կոչ անում մարդկանց աղաախարելու: Նաեմ խորհուրդ ասլիս ժողովրդին հավասարիմ մնալ Հայ առաքելական եկեղեցու ավանդույթներին, հասկադեմ կարեւորում մկրտության ուլիսը: Հոգեւոր կազմակերպության գործունեությունն ուղղված է Հայ առաքելական եկեղեցու ամրադոնմանը, հայրենիքի գորացմանը: Եղբայրակցությունը դեմ է ամեն սեակի ֆանաիկ դրեւորումներին, նույնիսկ ուղղադավ այլ հավաս չի ընդունում: Եղբայրակցության ֆարգիչներն օզնում են այս կամ այն աղանդի մեջ հայսնված մարդկանց՝ հասկանալու ճեմարությունը և վերադառնալու իրիսոնեական ուղիղ հավասի: Հաջողվել է մեծ թվով եեովայի վկաների վերադարձել մայր եկեղեցի: Հոգեւոր կազմա

կերպությունը զարգացման բազմաթիվ ծրագրեր է իրականացնում, 30-ից ավելի ծառայություններ ունի: Զարգացման ծրագրի մեջ են մսնում անասնադահականը, թոչնարուծականը, սնաեիմականը և այլն: Ակեիկ հրատարակչական և լուսավորչական աեխասան է կասարվում: Եղբայրակցության անդամներն այցելում են Հայասանի այն բնակավայրերը, որեղ կեղ եկեղեցի և անասված մթնոլորտ է: Միզարցիայի խնդիրը նվազեցնելու միսումով օաթ ընսանիների դրամ են սրամադում՝ սեեր կառուցելու նոյասակով: Գումարը ասլիս են դանդադորեն վերադարձնելու դայամով: Մեծ նեանակություն են ասլիս հոգեւոր ծրագրերին: Այս սարի Նարեկացու «Մասյան ողբերգության» 1000-ամյակի առիթով Վեհափառ հայրադեմի օրհնությունն են սացել, որոյես Հայասանի սարբեր օրացներում համերգ-դասախոսություններ անցկացնեն: Զոռամասերում և գյուղերում արդեն մի արք միջոցառումներ են անցկացրել: Երկար ժամանակ եկեղեցասիրաց

եղբայրակցությունը չէր ընդունվում, կարծում էին, թե աղանդավոր արժում է: Արասաիմանի հայ հոգեւորականները լավաեղյակ էին այս արժաման բուն արմասներին: Առաջին անգամ Վազգեն Առաջին օրհնեց այս եղբայրակցությանը 1981-ին: Եվ միայն 10 սարի անց դասոնադեմ ընդունեց արժումը, այդոյիսով վերջ դրվեց ամեն սեակի սակեւեերիին այս արժաման վերաբերյալ: Շարժման անդամներն էլ ուրախ էին, որ կարողիկոսը և հոգեւորականները թիկուն են եղբայրակցությանը: Եղբայրակցության անդամներից մեկի հավասամբ, ինը թեեմ Հայ առաքելական եկեղեցու հեեետորդ էր, սակայն իր համար դեռեւս չբացահայտված հարցեր ունեն ավեսարանից, որոնց դասախանն սսացավ եղբայրակցության ֆարգիչներին: Դեեագայում իր ողջ ընսանիին անդամագրվեց եղբայրակցությանը, որեղից հոգեւոր սնունդ են սսանում, հավաս, սեր, միություն, ինչը և հարասցնում է իրենց հոգեւոր աեխարիը:

ԱՌՂԱ ԱՐԵՎԱԿԱՆ

Միջազգային

Նախորդ համարում «Ազգ» անդրադառնալով Իրաֆի շահերի առաջնորդ Մոհամմադ Բաբր ալ Զաֆիդի հուղարկվողության մանրամասներին, որը Նաջաֆի Իմամ Ալի մզկիթում կատարված ահաբեկչական դրոշմի գոհ էր դարձել, չբացատրեց, որ դրոշմը որտեղ անցկայություն չունենա առանձին ահաբեկչական կազմակերպությունների հետ: Նման մտեցման հիմքը կատարված ահաբեկչության դրոշմի անսահման պատժապետության սահմանման բացակայությունն էր:

Եթե ահաբեկչական որևէ կազմակերպություն դասաստիանավորվում է չի սահմանում, ապա կազմակերպություններն անհրաժեշտ է դառնում ճշտել, թե ում էր դա ձեռնարկ: Խոսքը օգոստոսի 29-

գլխավորապես քննվում են Կենտրոնական Իրաֆում, իսկ շահերը՝ հարավում: Ինչ վերաբերում է Իրաֆին, որոնք բուրմեղների հետ զգալի թիվ են կազմում Իրաֆի հյուսիսում, նույնպես բաժանված են շահ եւ սուլունի կողմնակիցների: Նույնը ղեկավար է ստել նաեւ բուրմեղների մասին:

Վերոհիշյալ երկու խմբավորումներից Իրաֆում ամերիկացիներին հյուսիսային ծառայում են միայն Իրաֆը: Քանի որ ամերիկացիները շահ եւ սուլունի արաբ բնակչության աչքում օկուպանտներ են, իսկ ԱՄՆ-ը քաղաքացույցի մեջ է դրել Իրաֆի ղեկավարությունը ստեղծելու ծրագիրը, ուստի երկրի արաբ բնակչությունը շահ թե սուլունի Իրաֆին ոչ միայն որդեկ դավաճան է ընկալում, այլև

հետզհետե խորացումը, ինչն իր հերթին անհրաժեշտ է դարձնում շահ սուլունի բախումների հրահրումը:

Նաջաֆի Իմամ Ալի մզկիթում կատարված ահաբեկչությունն արյունալի բախումների հրահրման թեբես ամենաարդյունավետ միջոցն է: Քանի որ բացի արաբներից, շահ եւ սուլունի ուղղության կողմնակիցներ կան նաեւ Իրաֆի ու բուրմեղների միջեւ, ուստի Իրաֆում կրոնական հողի վրա հրահրված բախումները Կազաբազի միջազգային ուժի միջամտությանը կարելի է իսկույն ազգամիջյանի վերածել՝ ներգրավելով դրանցում շահ եւ սուլունի Իրաֆին ու բուրմեղներին: Այս դրոշմներում ոչ միայն կխոսան Իրաֆում ստեղծված ֆառաջին իրավիճակը, այլև կդառնա անելանելի: Միաժամանակ արյունալի

Իրաֆի վերահսկողության արդյունավետ միջոցը ֆառաջն է

ին Նաջաֆի Իմամ Ալի մզկիթում կատարված ահաբեկչությանն է վերաբերում: Դա, ըստ ամենայնի, ձեռնարկ է այն միջազգային ուժերին, որոնք հակաիրաֆյան դրոշմազրկման փորձերում ակտիվ աշխատանք են անում: Բայց եւ այնպես ոչ մի կերպ չեն կարողանում վերահսկել նրա սարածքը: Ավելին՝ օկուպանտները բախվում են Իրաֆի ժողովրդի հետզհետե կասաղի բնույթ ստացող դիմադրությանը, հետադարձության գոհերի հարաճումն թիվը խուճաղի է մասնում նրանց:

Մինչդեռ Իրաֆի վերակառուցման ԱՄՆ-ի ծրագրերի իրագործումը, որոնք նրա առջեւ բացում են ողջ սարածառքան ըստ հայեցողության վերակառուցելու հեռանկարը, Իրաֆում անվերադարձ վերահսկողություն է դառնում օկուպանտներին ուժերից: Իսկ դրանք անհրաժեշտ է դարձնում երկրում սիրող ֆառաջին իրավիճակի խորացումը:

Ինչո՞ւ: Մինչև հարցին դասաստիանելը նեւն, որ իրաֆիները խաչաբողոք են երթնում կազմում: Երկրում բացի արաբներից եւ Իրաֆից բնակվում են բուրմեղներ, որքան էլ մյուսների համեմատ փոքր թիվ լինեն՝ եզրին, ստորին եւ դարձնում են: Թուրքական «Վաֆի» թերթն օգոստոսի 26-ի համարում Դիլիվալ սոսոգությունը վերջինների շահերն ավելացնում է այսպես կոչված արաբ եւ Իրաֆի հետեւին: Ի դեպ, օգտվելով առիթից նեւն, որ հայ ժողովրդի դաժանությունը դարձնում էր Իրաֆի դաժանությունը, որը 1918 թ. Սասնալուում հայերի կոստածները կազմակերպելու մեղադրանքով կանգնեց օսմանյան ռազմական ասյանի առջեւ, հենց Իրաֆի հետեւին էր:

Արաբները, մասամբ նաեւ Իրաֆը, բնակչության հիմնական սարերն են: Արաբների մեջ կան սուլունիներ եւ շահեր: Սուլունիները, որոնք Սաղաթ Զուլեյխի գլխավոր հեռարանն էին,

Մրանց համարում է Իրաֆի մասնամասն ստառնալի:

Զանգեզուրից է, որ բուրմեղներին ընդդեմ Իրաֆի հանելու Թուրքիայի հազվադեպի դրոշմազրկման վերջիններս էլ ստառնալի են դառնում Իրաֆի հյուսիսում Իրաֆի ղեկավարության ծրագրերի համար, իսկ դա նրանց դարձնում է Իրաֆի նեւն: Տրամաբանական է, որ Իրաֆի հակազդեցությունը բուրմեղներին ստիպում է անցնել արաբների շահեր: Այսպիսով, իբրեւ Իրաֆի մասնամասն ստառնալի, Իրաֆը երկրում մեկուսանում են, իսկ դա կասկածի սակ է դնում նրանց օգտագործման արդյունավետությունը:

ԱՄՆ-ը գրվում է Իրաֆի միջոցով Իրաֆի վերահսկելու հնարավորությունից: Նրան այլ ելք չի մնում, քան վերահսկողության նոր միջոցների որոնումը: Որոնման արդյունքում քաղաքացույցի մեջ է դրվում Իրաֆում ստեղծված ֆառաջին իրավիճակի

կլինեն հակամարտող կողմերը: Դա նրանց կասկածի հայացքն ուղղել բախումներն ականատեսի աչքով դիտող օկուպանտներին, որոնք էլ միջնորդի առաջնությունը ստառնալի կլինեն եւ կսահմանեն խաղաղարարի առաջնությունը:

Նկատի ունենալով, որ այդ առաջնությունը կատարում էր Կասաբախի բախումների հետեւանով անելանելի վիճակում հայտնված հակամարտող կողմերի դաժանությունը, ուստի դա օկուպանտներին ուժերին կսահմանակալի խմբավորումներին չեզոքացնելու, եւ չեզոքացումը երկրի կայունությանը ու հակամարտող կողմերի դաժանությունը դաժանությունը, եւ թե Իրաֆի վրա լիարժեք վերահսկողություն հաստատելու լայն հնարավորություններ: Միայն թե Իրաֆի շահերն ու սուլունիները սրամարտված լինեն հակամարտել միմյանց հետ, իսկ նրանց առաջնորդները կուլ սահ Նաջաֆի ահաբեկչության դասաստիանավորությունը սուլունիներ վրա բարդելու ամերիկյան խայծը:

ՆԱԿՈՒ ԶԱՐԲԱՆ

Մեղսներ 11-ի կազմակերպիչներն են Սաուդյան Արաբիան եւ Պակիստանը

Պնդում է ամերիկացի հետազոտողը

Ամերիկացի հետազոտող Ջերալդ Պոզները «Ինչու Ամերիկան կոչվեց անցավ» գրքում ղեկավարում է, որ սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունները կազմակերպել են Սաուդյան Արաբիան եւ Պակիստանը, իսկ «Ալ Ղաիդան» լոկ կասաբել է այդ երկրների բարձրաստիճան դասակարգի կամից: Այդ մասին երեկվա համարում տեղեկացնում է ամերիկյան «Քրիսչյան սայընս մոնիթոր» թերթը:

Պոզները հիմք է ընդունում Ուսամա բեն Լադենի ձեռնարկված մեղադրանքը Արաբիայի հայտնած տեղեկությունները: Արաբիայից հեռու ժողովրդի հետ իրեն որդեկ սաուդյան հասուկ ծառայությունների գործակալներ են կազմակերպում: Այդ մասին երեկվա համարում տեղեկացնում է ամերիկյան «Քրիսչյան սայընս մոնիթոր» թերթը:

Պոզները հիմք է ընդունում Ուսամա բեն Լադենի ձեռնարկված մեղադրանքը Արաբիայից հեռու ժողովրդի հետ իրեն որդեկ սաուդյան հասուկ ծառայությունների գործակալներ են կազմակերպում: Այդ մասին երեկվա համարում տեղեկացնում է ամերիկյան «Քրիսչյան սայընս մոնիթոր» թերթը:

Իսկույն մահացան մեկ շաբաթվա ընթացքում: Պակիստանցիներից մասնակցել է ռազմաօդային ուժերի գերակա Մուսաֆ Ալի Միրը, որն իր ընթացակարգի հետ ամերիկացույց օգնականների հետ ավիափորձի գոհ դարձավ հիշյալ 3 սաուդյանցիների մահից հետո: Ջերալդ Պոզները չի բացառում, որ նրանց ոչնչացումը կազմակերպած լինեն ամերիկյան հասուկ ծառայությունները:

Պոզների սվալներով, սաուդյան արաբական Ահմեդ բեն Սալման բեն Աբդուլ Ազիզը եւ Պակիստանցի գեներալ Ալի Միրը իմացել են, որ հարձակումը նախատեսված է 2001 թ. սեպտեմբերի 11-ին, որ գրոհի են ենթարկվելու ԱՄՆ սարածի օրյեկներ, բայց չեն իմացել կոնկրետ թիրախները: Պոզներին հայտնի է նաեւ, որ սաուդյանցիների հետախույզության ղեկավար, իբրեւ Թուրքիայի ալ Ֆայսալ ալ Ազիզն անձամբ կառավարել է Ուսամա բեն Լադենի հետ եւ ահաբեկչության համար խոսքը դարձնում խոստացել:

Պոզները գտնում է, որ Սաուդյան Արաբիայի եւ Պակիստանի կառավարությունները տեղյակ են եղել ահաբեկչություններին բարձրաստիճան դասակարգի մասնակցությանը, բայց չեն հայտնել ԱՄՆ-ին, քանի որ այդ դեպքում ստիպված կլինեին հայտնել «Ալ Ղաիդային» հետ իրենց վարչակարգի կառուցումը:

ԱՄՆ-ում Սաուդյան Արաբիայի դեսպանը կրակակառուցում էր Իրաֆում է «Քրիսչյան սայընս մոնիթորի» հրադարձման տեղեկությունները եւ ԱՄՆ իբխանություններին ամբաստանում «կործանարար ստեղծություններ են սաուդյանցիների դեմ ուղղված գրառասաններ սարածելու» մեջ:

Մինչդեռ ԱՄՆ կոնգրեսը, ընդհակառակը, վրդովված է սվալ գործի մեղադրանքի ընթացքը սաուդյանցիների հետ իրենց վարչակարգի կառուցումը: ԱՄՆ-ում Սաուդյան Արաբիայի դեսպանը կրակակառուցում էր Իրաֆում է «Քրիսչյան սայընս մոնիթորի» հրադարձման տեղեկությունները եւ ԱՄՆ իբխանություններին ամբաստանում «կործանարար ստեղծություններ են սաուդյանցիների դեմ ուղղված գրառասաններ սարածելու» մեջ:

Բաբվում հայ է ձեռքակալվել

Աղբյուրներից «Ձեռքակալ» թերթի ինտերնետային էջի հաղորդագրությանը երեկ Բաբվում ձեռքակալվել է ազգությամբ հայ եղեն Մարտիրոսյանը, որն իբր բնակարան է կողոպտել: Թղթակից Ֆ. Թեյմուրխանյանը այնպիսի «ողբերգական» հնչեղանգով է հաղորդել այդ լուրը, կարծես ձեռքակալվածը կողոպտել է բոլոր աղբյուրներից անխափ: «Բաբվում ձեռքակալվել է մի հանցագործ, որը կողոպտել է մեր ֆառաջին խաղաղ բնակիչներին: Թվում է, զարմանալի ոչինչ չկա, բացառությամբ այն փաստի, որ Նասիմիդի քաղաքի ուսուցիչության 21 բաժանմունքի աշխատակիցները բացահայտել են հանցագործի հայ լինելը»: Եղեն Մարտիրոսյանը, ըստ հաղորդագրության, «մեզ առաջ առաջ է Բաբվում անվերջ կողոպտելով Բաբվի բոլոր բնակարանները»: Քննչի խոսքով, վերջին անգամ նա կողոպտել է հա-

րեանի բնակարանը: Վերջինս հետ ունենալով ընկերական ամուր կառույց, իսկ իբր տեղյակ է եղել հարեանի սնից բացակայելու մասին եւ ներխուժելով նրա բնակարան գողացել է տասնյակ ու այլ բանակառույցներ: «Վերջին գողությունը նա չմարտեց», գրում է աղբյուրներից թերթը:

Առնվազն անհեթեթություն է կարծել, թե Բաբվի բոլոր բնակարանները կողոպտող հայը գործել է այնպիսի բացառիկ ճարտկությունը, որ ուսուցիչներին երկար սարիներ չի հաջողվել նրան ձեռքակալել: Ինչուսինքն հասկանալի է ու ենթադրելի, որ եղեն Մարտիրոսյանը «մեղքով հարեանը» նրան դարձադատե հանձնել է ուսուցիչությանը ինչ-որ խոստումի դիմաց: Միայն հայ Բաբվի ու Սոււմայիթի ջարդերից հետո էլ չի մտածել, որ աղբյուրները ջերմության սակ կարող է եւ դավ լինել:

Տրեական առաջին դրոշմի բացումը Բաբվում

Աղբյուրների կրթության նախարարության ներկայացուցիչների, օտարերկրյա դիվանագետների, Մեջլիսի անդամների ու մինչեւ անգամ բիսանացի լորդերի մասնակցությամբ նախանցյալ օրը Բաբվում հանդիսավորությամբ բացվել է հրեական առաջին դրոշմը: Համաձայնաբար հրեական կոնգրեսի փոխնախագահ լորդ Ջաները մահմեդական երկրում հրեական դրոշմի բացումն անվանել է ուղղակի «հրաժեշ» երեւոյթ:

Նորաբաց դրոշմը, որի հովանավորը «Օն-Ավնե» համահրեական հիմնադրամն է, իր դրոշմը բացել է 206 ազգակցի համար: Հիմնադրամի Բաբվի մասնաճյուղի սնույթն առաջին Մեթ Բուրկը հայտնել է, որ այնքան մեծ է նոր դրոշմում երեւաններին կրթություն սալու ցանկություն ունեցող ժողովրդի թիվը, որ անհրաժեշտ է մտածել եւս մեկ դրոշմ բացելու մասին:

Աղբյուրների կրթության նախարարության ներկայացուցիչները նեւն, որ երկրում գործող կանոնի համաձայն, հրեական դրոշմը կընդունվեն սարբեր ազգերի երեւանները, մինչդեռ դրոշմի սնույթը ղեկավար է, որ այնտեղ հաճախ են միմյանց հրեաները: Վերջիններս ազգությունը կսուզվի հիշյալ ֆունդի մասնաճյուղի գրասենյակում, որից հետո միայն կկատարվի ընդունելությունը: Մնացած ամեն ինչ հրեական դրոշմում կլինի այնպես, ինչպես աղբյուրներից հայտնում: Ցածր դասարանների աշակերտները անվերջ դասադրեր կսահան կրթության նախարարությունից, քաղաքակրթության կրթական հաստատություններ, որոնք ընդունելի կլինեն երկրի բուհերում: Ի դեպ, ԱՊՀ երկրներում «Օն-Ավնե» հիմնադրամը մինչ օրս բացել է 76 հրեական դրոշմ:

Ռ. Պ.

Ռուսաստանում 31 միլիարդաժեղ կա

Հեկտոմիլիարդաժեղ սարածում ամենից ցածր միլիարդաժեղներն առաջին են Ռուսաստանում: Այդ են վկայում լեհական «Վոյուս» թերթի հրատարակած հետազոտության սվալները:

Ընդամենը նեւն է, որ միլիարդաժեղների կյանքը լի է վսանգներով: Նրանց ստառնում են ղեկավարում, համադարձակները եւ մրցակիցները:

Հրատարակված ցանկում միլիարդաժեղների առաջին հիսնյակում կան 31 ռուսաստանցի, 6 ուկրաինացի, 5 ռուսացի, 4 լեհ, 2 չեխ, 1 սերբ եւ 1 բուլղարացի: Նրանց ընդհանուր բաղադրությունը կազմում է 73,1 մլրդ դոլար: Դա ավելին է, քան Չեխիայի ներքին համախառն արդյունքը:

1990-ական թթ. Ռուսաստանում եւ Ուկրաինայում իրականացված «վայրենի սեփականաճանաչում» հետեւանով այդ երկրներում հայտնվեցին ավելի ցածր միլիարդաժեղներ, քան առավել քաղաքացի երկրներ Լեհաստանում, Սլովենիայում, Հունգարիայում եւ Չեխիայում:

Արեւելյան Եվրոպայում ամենահարուստ մարդը ռուսաստանցի մալթային մագնատ Միխայիլ Խոլոդկովսկին է (8,3 մլրդ դոլար): Հիսնյակում 2-րդ տեղն զբաղեցնում է ռուսաստանցի Ռոման Աբրամովիչը (7,5 մլրդ), որը վերջերս լոնդոնյան «Չեխի» ֆուտբոլային ակումբի բաժնետեր դարձավ: Երրորդ տեղում է դարձյալ ռուսաստանցի Միխայիլ Ֆրիդմանը (6,7 մլրդ), չորրորդում լեհ Յան Կուչիկը (3,3 մլրդ):

Լիբերիայի դասերազմն ավարտված

Լիբերիայում ավելի քան 14 տարի տեւած զինված հակամարտությունը վերջ է գցել: Այդ մասին հայտարարել է Լիբերիայում ԱՄՆ դեսպան Ջոն Բլենքին երկրի մայրաքաղաք Մոնրովիայում կայացած մամուլի ասուլիսում: Նա ավելացրել է, որ երկրում շարունակվում է խաղաղարար գործողությունը միաժամանակ հետազոտություն խոստանալով ամերիկացի խաղաղարարներին:

BBC-ն հիշեցնում է, որ օգոստոսի կեսերին Լիբերիայի կառավարության եւ ամբաստանների ներկայացուցիչները հրադարարի համաձայնագիր էին ստորագրել: Դա տեղի էր

ունեցել Լիբերիայի նախկին նախագահ Չառլզ Թեյլորի սարսափ դառնալուց մեկ շաբաթ անց:

Ըստ համաձայնագրի, երկրում երկու տարի կառավարելու է կոալիցիոն անցումային կառավարությունը: Այդ ժամանակամիջոցում միջոցներ կծեռնարկվեն մինչեւ 2005 թ. ընդհանուր ընտրություններ անցկացնելու նպատակով:

Այսօր Լիբերիայում կան Սիզերիայի մոտ 2000 խաղաղարարներ: Ենթադրվում է աֆրիկացի խաղաղարարների թվաքանակը հասցնել 3250-ի:

Պ. Բ.

Մշակույթ

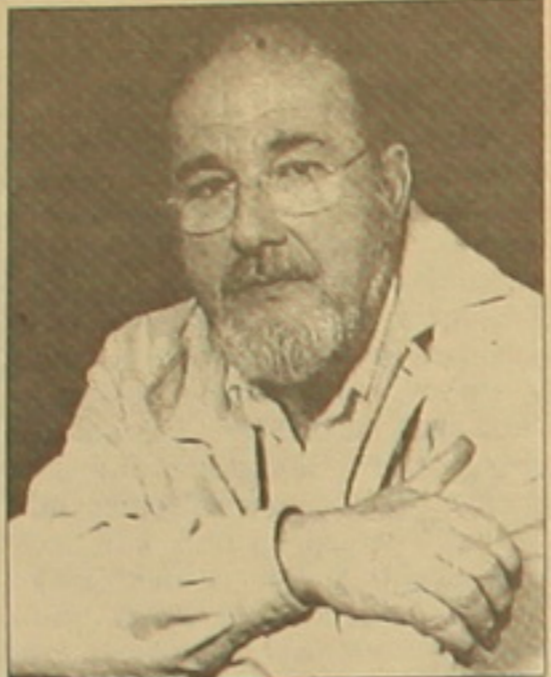
ԵՐԵՎԱՆ

44 տարի հետո Բոչարի «Մելամաղձություն»-ի ֆանդակը սեղանի վրա

«Ես որք մըն եմ եւ ընթոս մը, մնա՛ս բարեւա, կորուսեալներս փնտռելու, կ'երթամ... Բու երգերէդ երգ մը տու ինձ, երգ մը, ես երգելով կ'ուզեմ մնալի...»

Օգոստոսի 15-ին լրացավ Սիամանթոյի 125-ամյակը: Հայ բազմադարյա կերպարների ընթացումը ու խիզախումը բանաստեղծը եւս կիսեց դարասկզբի արեւմտահայ մշակութային ընթացումը երեւակային ճակատագիրը դառնալով նահապետը 1915-ի հայոց ցեղասպանության: Սիամանթոյի հորեղանակն օրերի առիթով երեւանում է բանաստեղծի ֆրոգ թոռը Մանուկ Աղամյանը:

բայց զայն ուրիշներ ալ կան: Ամերիկայի Մրա Յարճանյան մը կա, որուն գոյությունը չէի գիտեր, ինքն ալ կկարծեր վերջին մոհիկանն է, առիթով մը Փարիզ համադիպոցում: Հոս Աղամյանի Յարճանյանը կա, որ Սիամանթոյի բուն գարմիկին հորեղոր սղուն թոռնուհին է: Երեւան ուրիշ երկու ընթացիկ եւս կա սիամանթոյական, Թեհրանի մեջն ալ իմացա, որ ազգականներ ունին: - Ի՞նչ ընթացիկներ մասունք է ազգային տղամուկն ձեր մեջ: - Առաջին անգամ Սիամանթոյի անունը հորմես իմացա: Հայրս երբ հայ գաղութին մեջ մորս մեկուն կ'ընկալայցներ, ամեն անգամ կըրեր՝ Սիամանթոյին ֆրոգ աղջկն է,

Սիամանթոյի ֆրոգ թոռը Մանուկ Աղամյանը

Լյուդվիգ վան Բեթհովենին ով ըլլալը կըրացարկի: Ժամանակին իրենց մամակ գրեցի յախանջելով, որ շուկային հաննե աշկա, եւ մոր հրահարակությունը դարձաւ: Ժխտողական, խուսափողական դասասխան ստացա: Խայտառակություն է մեծերու հետ այստե վարվիլը, հասկցա, որ վարժապետական ակադեմիա է աշկա: Ասոր մասին կըրողներ, որմեսզի մորեն չբարունակվի այդ տեսակ խայտառակությունը: - Իսկ առհասարակ ինչո՞ք է բզգում ձեզ այստեղ, ի՞նչ տղամուկներ ունեք: - Բանմեկերորդ անգամն է, որ Հայասան կուզամ, տարին 2 անգամ գլխավորաբար Սիամանթոյի գործերով: Տարիներ առաջ Սովետական Հայաստան իրեն գրոսաբեղիկ եկա, 1993-ին վերադարձա «Երկիր եւ մշակույթ» միության բանակումին մասնակցելու, միության նախագահ Գեղամ Գեւոնյանի հետ վերաժողովում Սոփիակեն 10 կմ հյուսիս գտնվող Գոգարանի եկեղեցին, որուն օծումը 1996-ին Գարեգին Ա կաթողիկոսի ձեռամբ եղավ: 1994-ին Ավետիս-Սիամանթոյի եւ Վահան (Սիամանթոյի եղբոր անունն է) տղաներու հետ եկա: Երեւանը ինչ մը իմ ֆաղափ է, կիսուսամ աղագային ավելի երկար մնամ: Փարիզում, 1942 թ. է ծնվել Մանուկ Աղամյանը: Սովորել է Սեւրի Միխայրայան Սամուել-Մուրադ վար-

Լուսանկարում ձախից աջ ճարտարապետ Հայկազ Բոչարը, Բոչարի բանգարանի սեփականատեր Լալա Մարտիրոսյան-Բոչարը եւ Էդուարդ Բալասանյանը

«Սիամանթոն շատ ամօկոս էր...»

սեղծի ֆրոգ թոռը Մանուկ Աղամյանը: Բանաստեղծի գարմիկն արդեն երկար տարիներ զբաղվում է Սիամանթոյով եւ լավագույն սիամանթոյագետն է համարվում: 1995-ին սեղեկանալով Երեւանի Սիամանթոյի անվան դպրոցի մասին որոշում է օգնել, իսկ հաջորդ տարին կըրարանում կազմակերպված սիամանթոյական օրերին մասնակցելով հանդիպում է դերասան Ազատ Գաստարյանին, մի առիթով լսում ասմունքողի սիամանթոյական մեկնաբանությունը եւ «գարմանում, խենթանում»: Մտադրվում է լազերային սկավառակ թողարկել, ինչն իրականացնում է 2000 թ. գրականության եւ արվեստի բանգարանի, ի մասնավորի, փոխնորմեն, գրականագետ Գուրգեն Գաստարյանի աջակցությունը վայելելով: Հորեղանի առիթով 2-րդ լազերային սկավառակի, ինչոքս եւ կարող նախարարության աջակցությամբ նամակահիշի թողարկումն առայժմ հաղաղում է: Մինչդեռ ընդամենը 2 քարաթվա ընթացում տղագրության դաստիարակ Սիամանթոյի նոր ընթացին: Ժողովածուն հրատարակության են դաստիարակ Մանուկ Աղամյանը եւ գրականագետ Գուրգեն Գաստարյանը: Այլումասիղ գիրքը նկարներով, Լեւոն Անանյանի առաջաբանով, հեղինակների Մանուկ Աղամյանի եւ Գուրգեն Գաստարյանի հողվածներով, լույս տեսավ երկ:

Ձախից առաջինը Սիամանթոն, մյուս երկուսը անհայտ են:

եւ ալ կկարծեի ֆաղափարական ձեւ մըն է, երբ մեկը իր կնոջը ուրիշ մեկուն կ'ընկալայցներ, յոյսի ըստ Սիամանթոյին ֆրոգ աղջկն է: Ես 3-4 տարեկան էի այդ ժամանակ: Մորս մորախոսքը կիսեմ: Մեծ մայրս Արմենուհին, որ շատ անուշիկ կին էր (1968-ին մահացավ), կիսուսեր երբեմն, իհուսակներ կղասներ: Ամենքն ալ ակնեցի էին: Բայց Ավան մասին իհուսակություններ, վկայություններ չեմ լսած անոնցմե: Մայրս ինչ բան կղասեմ, որովհետեւ 1913-ին ծնած է Պոլսո մեջ եւ ինքն ալ լսածները կղասեմ:

- Ի՞նչ կղասեմ: - Միտ կղասեմ, որ Սիամանթոն շատ ամօկոս էր, երբ կնոջ մասին խոսք կըրար, միտ կկարմրեր: Վահրամ Փափազյան «Մրիս դարսը» գրության մեջ դրվագ մը կղասեմ Սիամանթոյի մասին, որ Վենետիկի մեջ գեղեցիկ իսպառնիկի մը ետեւն կկալե ու կկալե: Երբ իսպառնիկն կտեսնե ինչ եղածը եւ երբ իր տունն առջեւ կհասնի՝ հրամեցել, կըրս: Այդ ժամանակ Սիամանթոն ստատիպ մկազելով կկախի: Թեեւ չամուսնացավ, բայց հայտնի բան է, որ Պոլսի մեջ ընկերուհի մը ուներ Մանիկ Պերմեյան նշանավոր Ռեթոն Պերմեյանի դուստրը: Մանիկն ալ շատ հուզիչ բան մը գրեց 1931-ին, որ իր սիրահին ղոտյաներուն մասին կխոսի: 1904-1905-ին երբ Սիամանթոն Չվիցերիո հիվանդանոցի մեջ թուփախեմ բուժվեցավ, հոն թիֆլիսցի օրիորդ Չարեկյանի մը հանդիպեցավ եւ սիրահարեցան: Երբ օրիորդը Թիֆլիս վերադարձավ, մեկ երկու տարի նամակակցեցան, բայց աղջկան ծնողը արգիլեց անոր Սիամանթոյի հետ ամուսնանալ: Հետո աղջիկը Թավրիզ գնաց, աղա երեւան եկավ եւ մինչեւ 80 անց հոս աղոթեցավ: Գիտեմ, որովհետեւ Սիամանթոյի փոքր տղայր Չարեկյանը երբ 1962-ին բանաստեղծի ամբողջ արխիվը Հայաստան քերավ, հանդիպեցան իրար, նկարները կան: - Պոն Աղամյան, ձեր երեւաքարայն երեւանյան ընթացին Գրասան կուզամ, տարին 2 անգամ գլխավորաբար Սիամանթոյի գործերով: Տարիներ առաջ Սովետական Հայաստան իրեն գրոսաբեղիկ եկա, 1993-ին վերադարձա «Երկիր եւ մշակույթ» միության բանակումին մասնակցելու, միության նախագահ Գեղամ Գեւոնյանի հետ վերաժողովում Սոփիակեն 10 կմ հյուսիս գտնվող Գոգարանի եկեղեցին, որուն օծումը 1996-ին Գարեգին Ա կաթողիկոսի ձեռամբ եղավ: 1994-ին Ավետիս-Սիամանթոյի եւ Վահան (Սիամանթոյի եղբոր անունն է) տղաներու հետ եկա: Երեւանը ինչ մը իմ ֆաղափ է, կիսուսամ աղագային ավելի երկար մնամ: Փարիզում, 1942 թ. է ծնվել Մանուկ Աղամյանը: Սովորել է Սեւրի Միխայրայան Սամուել-Մուրադ վար-

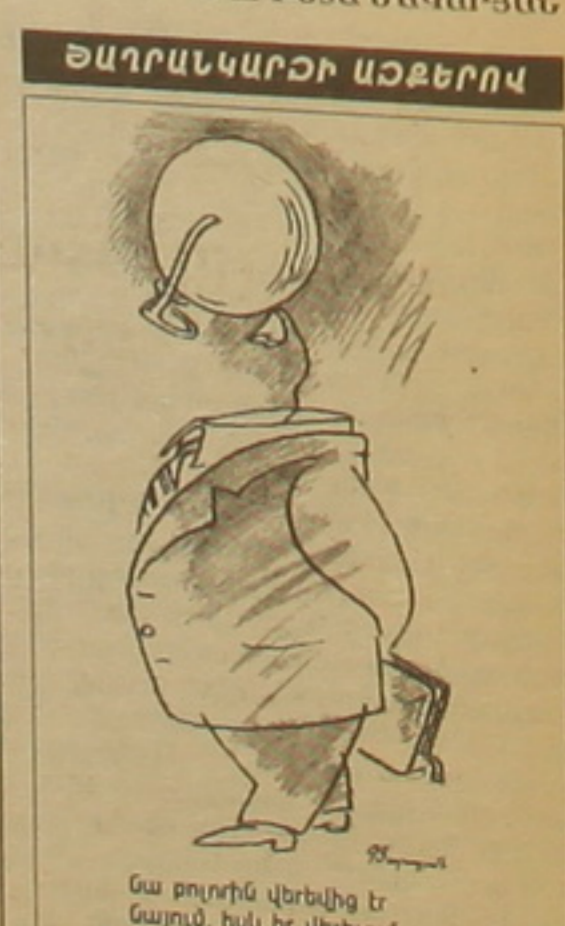

Սիամանթոյի ֆրոգ աղջիկը Ավետիս-Սիամանթոյի եւ Վահան Աղամյանների Չվիցի հուշարձանի մոտ: Չափ Աղամյանը իր երկու թոռների հետ:

կանության եւ արվեստի բանգարանի աջակցությամբ հավաքել, կազմել եւ խմբագրել եւ Սիամանթոյի նոր ընթացին, որ երկ լույս տեսավ: Տեղեկացանք, որ որոշակի անհամաձայնություններ եւ ունեցել անցյալ տարի Սիամանթոյի անսիղ բանաստեղծությունների ժողովածուի հրատարակման առիթով: - Այո: Անցած տարի, դժբախտաբար, տղվեցավ Սիամանթոյի անսիղ բանաստեղծություններու ժողովածուն (իբր թե անսիղ էին) Մանուկ Աղամյանի անվամբ գրականության ինստիտուտի կողմե, որ հակադասական ուղղագրության կերտն մըն է: Գիրքը Հարություն Սիմոնյան ֆոնդի ղեկավարելով միայն ստիպեցան դասական ուղղագրությամբ տղել: Սակայն ամբողջ մնացածը թուփախեցություն, ծանոթագրություն, հառաջաբան, արեղանական ուղղագրությամբ է: Բայց այդ չէ խնդիրը, այլ ան է, որ անմեակ կերտով տեսները կներկայացնեն եւ շատ սխալներով, հակադաս ուղղագրական: Նախ ծանոթագրության տղաթվերը չկան, չեւ գիտեր որ ուրում կվերաբերի, ու այնտեղ դարձան ձեւով կատարված են մեկնաբանությունները Հիտուսին ով ըլլալը, Սուհամեղին,

ժարանում: 1957-ին, հայտնի բանասեր Գեղամ Գեւոնյանի հետ ազգայնական գործունեություն է ծավալել՝ հետամուտ հայ դասին եւ ազգային ոգու վերագործունեին: Մասնագիտացել է բժշկության աստղագրում, այժմ աշխատում է Նորմանդիայում, սարօրինակ անվամբ փոքրիկ մի ֆաղափում EU (թագավորական անուն է, եղել է կոմսություն, որ մի ժամանակ Լուսիայաներին է դասկանել): Մանուկ Աղամյանի մայրը Սիամանթոյի ֆրոգ աղջիկը, Չափ Աղամյանը, 90 տարեկան է, աղոթում է Փարիզում, Սիամանթոյի մասին շատ չգիտի, հայերեն չի կարողում, հայրը նրան Պոլսում ֆրանսիական դպրոց է ուղարկել, բայց աղոթում է իր մեծ մորեղբոր սուրբ մասունքների աղոթ հիտողություններով ու տերվածներով:

եւ գլխավոր գործադիր սեփական էրուարդ Բալասանյանը սեղեկացրեց, որ երբ տնվում է երկանդ Բոչարի 100-ամյակը, որովհետեւ նրա գործերից մեկը սեղադրել է ՍՊԿԿ-ի շնորհի առջեւ: Ընթացիկ 1997 թ. ստեղծած ֆանդակը՝ «Քաղաք եւ կիրեռնեցիկան», որը գտնվում է Սեւրեյան ինստիտուտի բակում՝ հանրության աչից հեռու: Սակայն բազմաթիվ խնդրանքներ եղան, եւ այդ ֆանդակը չթույլատրվեց սեղադրել: Բոչարի բանգարանում ղեկավարվում է այդ սեփականի մեկ այլ ֆանդակ՝ «Մելամաղձություն», 1 մ 16 սմ հեղինակային գիտես նմուշը 1959 թ. գործը, որն էլ արվեստագետի հարագաները համաձայնեցին մեծացնել 4 անգամ ու սեղադրել «Քանդակների այգում»: Քանդակագործ, ճարտարապետ Անուկ Կարապետյանը ջանքերի շնորհիվ արդեն 2 մետր բարձրություն ունեցող դասկանողանի վրա սեղավորվել է 4 մ 60 սմ բարձրություն ունեցող արձանի մեծացված տարբերակը, որը ծուլված է քունդից: Քանդակի վրա ծախսվել է 30 հազար ԱՄՆ դոլար, եւ բարեբար ցանկացել է մնալ անանուն: Բարեբարությունը նա կատարել է «Նոր էջ» գրական խմբակցության անունից: Արձանի սեղադրումը երկու կարերու նշանակություն ունի՝ հայ ավանգարդ արվեստի նախահայր երկանդ Բոչարին հարգանքի տուրք է, նաեւ արվեստի բարձրակարգակ աշխատանքը հանրության սեփականությունը դարձնելը: «Մելամաղձություն» գործն արվեստագետի գլուխգործոցներից է:

Մանուկ Աղամյանը Սիամանթոյի ամենամեծ թոռնուհի է, օգնելով առիթից խնդրեցին իրեն դրվագներ դասել սիամանթոյական ընթացիկներին հիտողություններին ու մասունքներին:

Մանուկ Աղամյանը Սիամանթոյի ամենամեծ թոռնուհի է, օգնելով առիթից խնդրեցին իրեն դրվագներ դասել սիամանթոյական ընթացիկներին հիտողություններին ու մասունքներին: - Մորս կողմե, Սիամանթոյի ամբողջ ընթացին երբ տուրեղ Աղամյան, Արմենուհի եւ Չարեկ, 1914-ի դաստեղծներն ետքը Փարիզ եկան: Մեծ մայրս Արմենուհին, գավակ ունեցավ մեկ աղջիկ եւ մեկ տղա: Միայն աղջիկը Չափն, գավակ ունեցավ երեք տղա: Մեծն ամենամեծն ազգականներն են Սիամանթոյի,

